

SLOVENEK

Cene inseratov:

Enostolpna petstena vrsta mali
oglas po Din. 1.— in Din. 1.50,
veliki oglas nad 45 mm vi-
šine po Din. 2.—, posilna itd.
po Din. 3.—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvenredni
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.

Poština plačana v gotovini.

Naročnina

za državo SHS:

do preklica:

a) po pošti mesečno Din 14

b) dostavljen na dom

mesečno 12

za inozemstvo:

mesečno Din 22

Sobotna izdaja:

v Jugoslaviji Din 20

v inozemstvu 40

Mesečna priloga: Vestnik SHS

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Recepti se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. tel. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne bran.
Ljubljanske št. 850 za naročnike in št. 349 za oglase,
zagreb 39.011, sarajev. 7563, praška in dunaj. 24.797.

Radikalna vlada.

Kot strela z jasnega neba je udarila med demokrate vest, da je Pašić sestavil volivno vlado — brez demokratov. Niso mogli verjeti. Saj so računali, da bodo oni dobili mandat za sestavo vlade, ako se Pašiću ponesreči sestava poslovne vlade, in bodo radikalce prisilili, da podaljšajo z njimi koalicijo ali pa bodo z drugimi skupinami sestavili poslovno vlado — brez radikalcev. Zanašali so se na predsednika parlamenta dr. Lukinica, najponižnejšega služabnika Svetozarja Pribičevića, ki naj bi jim pri kroni pripravil pot. »Jutri« je še v petek, 15. t. m., samozvestno zagrozilo Pašiću: »Jutri dopoldne bo predsednik parlamenta stavil kralju nove predloge. Gosp. Pašić ima torej še nekaj časa, da si premisli...« Toda g. Pašić si ni nič premislil. Igral je s Pribičevićem skupno igro in sta bila oba prepričana, da bo iz demokratskega kluba izstopil s svojimi pristaši Davidovič. Ko pa ta tega ni storil, je pritiskal Pašić na Pribičevića, da on to stori. Ta pa se je branil, češ da je trenutek za cepljenje demokratskega kluba neugoden. Naravno! V tem slučaju bi moral preiti Pribičević v radikalno stranko, ki bi ga najbrž odklonila. Obsedel bi med dvema stoloma. Zares neugodno. Zato je dal Pašić brco celotni demokratski stranki in je dobil od kralja mandat za sestavo volivne vlade.

Najhuje sta prizadeta Pašićeva demokratska sobo, evnika Pribičević in Lukinica. Slednji je bil še v soboto ob petih popoldne na dvoru in se mu niti sanjalo ni, da bo uro pozneje dobil Pašić mandat za volivno vlado. To vest je izvedel še-le od časnikarjev. Vlada je klical predsednika skupščine očitno samo zato, da se izvrši ta običajni formalizem, na njegove predloge in informacije se pa ni oziral, ker Lukinica ni izvrševal svoje svetovalne funkcije kot neodvisni predsednik narodne skupščine, ampak kot zvest oproda Svetozarja Pribičevića. Preden je odhajal na dvor, je šel v posvete k Svetozarju, in ko se je vrnil, je bila prva pot zopet k Svetozarju. To predsednika narodne skupščine nevedno strankarsko postopanje je kralj pravilno kvitiral s tem, da dr. Lukinica sploh ni vprašal več za svet, komu naj poveri sestavo vlade.

Pašićev kabinet je sestavljen iz samih radikalcev, torej pristašev ene same in sicer srbske stranke. Pašić je sicer sigurno računal na muslimanske desničarje in slovenske kmetijace. Toda v muslimanski Maglajlijevi skupini se je pojavil odpor proti vstopu v kabinet, ki bi ga razen par dosedanjih vladnih podreptnikov tvorili sami Srbi in sicer pristaši ene same srbske stranke, katere večina je plavala dosedaj v velesrbskem toku. To je streglo tudi slovenske »kmetijace«, da je njihov klub stavil Pašiću kot glavni pogoj, da gredo v novi Pašićev kabinet le, ako vstopijo tudi muslimani. Malo sram bi jih le bilo v Sloveniji, da bi oni sami tvorili velesrbsko priprego in zato so Pašiću javili, da ne vstopijo, čeravno je po zatrdilu nekega radikalnega ministra Pucelj dva dni prej Pašiću dal besedo, da vstopi v vlado in je bil Pucelj že na novi Pašićevi listi, pripravljeni za kraljev podpis.

Pred svetom se bo vlada ene same parlamentarne skupine, ki ne šteje niti ene slabe četrtine v parlamentu in katere člani pripadajo samo srbskemu narodu, prezentirala kot hegemonistična, diktatorska vlada srbskega naroda. Temu upravičenemu očitku se je hotel Pašić izogniti s tem, da je pritegnil v kabinet enega takozvanega Hrvata in enega takozvanega Slovenca, dr. G. Iva Supila in dr. Nika Županiča, po rodu Hrvata oziroma Slovenca, po mišljenju Srba, oba pa neparlamentarca. Toda ta namera se je Pašiću slabo posrečila, ker z njima ni dobil v kabinet po enega Hrvata in Slovenca, ampak samo dva eksponenta srbske radikalne stranke v Sloveniji in Slavoniji.

S tega stališča je Pašićeva kabinetna lista popolnoma ponesrečena. Z druge strani pa pomeni en korak bližje k razčiščenju notranjega položaja, ker se velesrbska po-

litika, ki jo je uganjala dosedaj komparativna demokratov-radikalov-slovenskih kmetijacev in muslimanskih desničarjev, ne bo mogla več skrivati pod jugoslovansko in državotvorno firmo. Konec bo praznih izgovorov, da ovira radikale v poštenu državni politiki demokratski balast in narobe, kakor so po drugi strani trdili demokratje. Radikali bodo morali kmalu pokazati, ali je pripisovati škandalozne razmere v prečanskih pokrajinah zgolj demokratom ali pa gredo tudi na njihov račun.

Z izgovorom na dejstvo, da je pet Protičevih somišljenikov v radikalni stranki prevzelo v Pašićevem kabinetu portfelje, bi sklepali, da ta Pašićeva vlada za bodočnost — ne za sedanost — vendarle ne izključuje možnosti sporazuma s Slovenci in Hrvati. Protič sam je izjavil »Ob-

zorovemu« poročevalcu, da njemu sicer ni bil ponujen portfelj finančnega ministra, da pa smatra za dober znak za bodočnost, ker je več njegovih somišljenikov pritegnjenih v novi kabinet. Več pa ne more reči, je dejal, dokler ne sliši prvih besed nove vlade. Garancijo za boljšo bodočnost vidi Protič le v tem, ako bodo šli radikali na volitve nevezanih rok do vidovdanske ustave. Belgrajsko »Vreme« poroča, da so se zadnje dni vršila med radikale in Protičem pogajanja na sledečem temelju: Ako dobi revizionisti pri volitvah večino, potem bi se ves radikalni klub opredelil za revizijo ustave, če bi pa dobilo večino branitelji vidovdanske ustave, potem bi sodeloval Protič z radikalnim klubom. Ako pa do tega sporazuma ne pride, bo Protič nastopil s svojo kandidatsko listo.

Po demokratskem porazu.

SODBA PARLAMENTARNIH KROGOV. — PRIBIČEVIČEVCI OSAMLJENI.

Belgrad, 18. dec. (Izv.) Sedaj ko je minulo prvo iznenadenje, se gleda na položaj veliko bolj mirno in objektivno. Vlada, sestavljena iz samih radikalcev, bo lahko delala brez koncesij na eno ali drugo stran ter bo lahko pokazala, kar bo hotela. Na radikalno stranko se ne gleda z velikim ogorčenjem, da si demokrati trudijo, da bi v javnosti razširili podobno razpoloženje. Njihova tuzadevna akcija ne uspeva, ker so vsem še živo v spominu vsa nasilja, nezakonitosti in teror, s katerim so delali demokratski ministri, ko so bili v vladi. Ne more se tako lahko pozabiti batinaška politika ministra za notranje stvari ter sploh demokratska protiprečanska politika, preganjanje učiteljev, profesorjev, roparska politika dr. Kumanudija, protidelavska politika dr. Žerjava itd. To vse je zapustilo med prebivalstvom globok vtis, vsled česar ne bo moglo gledati na demokrate kot boritelje za svobodo. Sedanja vlada ima to dobro stran, da ni v njej Svetozarja Pribičevića in njegovih prijateljev. To dejstvo je bilo sprejeto z zadovoljstvom ne samo v parlamentu, temveč tudi v meščanskih krogih. Demokrati so v poslednjem času razširili vest o nekakšni akciji opozicije pod vodstvom demokratov, ki naj bi se izvedla na podlagi skupnega boja proti radikalcem. Ta vest je popolnoma neresna, ker ni opozicijske skupine, ki bi hotela podpirati demokrate, da bi prišli zopet do oblasti, da si s simpatijo gleda na akcijo Ljube Davidovića.

PREVEČ MINISTRSKIH KANDIDATOV SAM. KMET. STRANKE.

Belgrad, 18. dec. (Izv.) Na včerajšnji seji samostojnega kmetijskega kluba je bilo sklenjeno, da kmetijski klub ne vstopi v vlado. To se je zgodilo radi tega, ker je bilo v klubu več kandidatov za kmetijsko ministristvo. Ker je Pucelj delal na to, da ostane to mesto njemu, se niso mogli sporazumeti glede ministra in so končno sklenili, da sploh ne vstopijo v vlado.

MUSLIMANI ŠE NEODLOČENI.

Belgrad, 18. dec. (Izv.) Muslimanski klub še ni sklenil, da vstopi v vlado. V klubu obstoji močna struja s posl. Korkutom na čelu, ki je proti vstopu v vlado. Korkut je napovedal svoj izstop iz kluba. Muslimanski klub ima danes zvečer sejo, na kateri bo še enkrat proučil to vprašanje.

OPOZICIJA V FINANČNEM ODBORU.

Belgrad, 18. dec. (Izv.) Danes popoldne je bila seja finančnega odbora. Na seji bi se morala izvoliti nov predsednik in podpredsednik odbora. Početkom seje so zahtevali mesto predsednika radikale zase, opozicija pa je to zahtevo odbila. Nato so radikale zahtevali mesto podpredsednika, a je bila tudi ta zahteva odbita. Nato se je seja prekinila za pet minut, da bi se mogla opozicija dogovoriti glede osebe novega predsednika. Demokrati so za svojo stranko predlagali Vojo Markovića, pozneje pa Markovića. V imenu Jugoslovanskega kluba je izjavil poslanec Banić, da ne bo opozicija glasovala za nobenega pristaša Pribičevića. Zatem je bil izvoljen za predsednika Voja

Veljkovića, za katerega so glasovali tudi Pribičevićevi pristaši, ki so si tako sami dali klofuto. — O tej seji je izdal finančni odbor nastopni komunikat: »Na poziv predsednika narodne skupščine se je vršila 18. decembra t. l. ob 5. popoldne seja finančnega odbora radi izpopolnitve izpraznjenih mest predsednika in podprednika. Na podlagi člena 25. finančnega zakona in § 8 zakona o zunanem državnem posojilu se ima odbor smatrati za stalen oziroma ima za čas razpusta skupščine vršiti nadzorstvo nad izvrševanjem proračuna in preventivno nad porabo državnega posojila. Na seji so bili prisotni člani vseh klubov. Seji je predsedoval najstarejši poslanec Vukičević. Imela sta se izvoliti predsednik in podpredsednik. Pred volitvami je stavil radikalni klub predlog, naj se mu odstopi mesto predsednika odbora. Ta predlog je bil odbit. Po prekinjenju seje so zahtevali radikale, naj se jim odstopi mesto podpredsednika. Opozicija ni hotela pristati na to zahtevo, nakar so člani radikalnega kluba zapustili sejo. Seja se je nadaljevala pod predsedstvom člana odbora poslanca Franiča (zemljoradnika). Seji je prisostvovalo 18 članov, torej 7 članov več, kakor jih je potrebno za kvorum. Nato je bil za predsednika izvoljen Voja Veljković, za podpredsednika pa Uroš Stajić. O tem se je obvestilo predsedstvo narodne skupščine.«

PREPIRI V DEMOKRATSKEM KLUBU.

Belgrad, 18. dec. (Izv.) Vsled položaja v demokratskem klubu, ki je vse tri njegove struje izrinil v opozicijo, so bile vse tri demokratske skupine poražene na skupni točki. Desničarji še vedno podvzema korake celo pri kroni sami, da bi prišli do oblasti. Centrum je ogorčen na Pribičevića, ki ga je znal potegniti za seboj. Levičarji so še neodločeni in dolže neuspeha Pribičevića in dr. Lukinica, ki ju smatrajo odgovorna za ves položaj. Vaš dopisnik se je razgovar z uglednim članom demokratske razgovarjal z uglednim članom demokratske stranke pri bodočih volitvah kandidirala nobenega izmed njih, ki se izjavljajo za Pribičevića, ker so Davidovičevi pristaši v odboru stranke v večini. Kakšne neurejene razmere vladajo v demokratski stranki, dokazuje dejstvo, da se še do danes niso mogli sporazumeti glede proglasa na volitve in glede volitve predsednika. Proglas bi se moral sestaviti že na včerajšnji seji, ker se pa niso mogli sporazumeti o stilizaciji, se bi imel odobriti na današnji seji. Ker pa se danes zopet ni vršila seja in je odgodena do srede, je s tem odgodeno tudi vprašanje proglasa. V demokratski stranki bo prišlo do ostrih spopadov, kakor kažejo vsa znamenja.

PRIBIČEVIČ GROZI.

Belgrad, 18. dec. (Izv.) Danes popoldne so se sestali v predsedništvu parlamenta pristaši Pribičevića, da se posvetujejo, kako bi se izvlekli iz težavnega položaja. Pred sejo je ustavil nek radikalni poslanec Pribičevića in ga vprašal: »Kako mislite o položaju, g. minister?« Pribičević je odgovoril: »Daslej me še niste poznali, od sedaj naprej boste videli, kaj sem!« — »Vse to je Vaša krivda,« je odgovoril radikalni poslanec.

SEJA NARODNE SKUPŠČINE V CETRTEK.

Belgrad, 18. dec. (Izv.) Danes popoldne je bila na zadnji seji skupščine, ki pa je bila radi tehničnih težkoč odgodena, kar je bilo na zadnji seji skupščine sklenjeno, da se poslanci pozovejo na prihodnjo sejo pismenim putem. Vsled sporazuma med ministrskim predsednikom in predsednikom skupščine se vrši seja skupščine v četrtek ob štirih popoldne. Na dnevnem redu je: Volitev odbora za zakon o državni zaščiti in pomoč invalidom, volitev odbora za proučevanje zakonskega predloga o izpremembah in dopolnitvah stanovanjskega zakona, volitev odbora za proučevanje zakona o vzajemnem uvozu vina in piva v Češkoslovaško, končno poročilo odbora za prošnje in pritožbe. Z ozirom na to izgleda, da hoče radikalni klub delati s parlamentom.

SEJA MINISTRskega SVETA.

Belgrad, 18. dec. (Izv.) Danes popoldne je bila seja ministrskega sveta, na kateri je finančni minister poročal o stanju državne blagajne, ki jo je dr. Kumanudi pred svojim odhodom precej izpraznil. — Med drugim je finančni minister poročal, da je ustavil izplačilo 120 milijonov dinarjev, ki jih je dr. Kumanudi določil za izplačilo na račun dolga pri Narodni banki.

Položaj v Varšavi.

VLADA PROGLASILA IZJEMNO STANJE. — ARETACIJE VIŠJIH ČASTNIKOV. — PILSUDSKI NAČELNIK GENERALNEGA ŠTABA. — VOLITEV NOVEGA PREDSEDNIKA BO V SREDO.

Varšava, 18. dec. (Izv.) Vlada Sikorskega je pričela svoje službeno poslovanje z energičnimi ukrepi, ki imajo namen ohraniti mir in red. Tekom današnjega dne sta bila aretirana dva pobočnika generala Mallerja, kakor tudi neki polkovnik generalnega štaba. Zborna poveljnica v Krakovu in Przemyslu sta odstavljena. Končno je bila uvedena proti nekaterim častnikom uradna preiskava. Med temi se nahaja tudi svaki voditelj socialnodemokratske stranke Tubanovicza.

Varšava, 18. dec. (Izv.) Nove volitve predsednika republike bo izvršila narodna skupščina 20. decembra.

Varšava, 18. dec. (Izv.) Danes je izdal vojni minister na armado dnevno povelje, v katerem poziva vojaštvo, naj v sedanjih težkih trenutkih točno varuje svojo čast in izpolnjuje svojo dolžnost.

Varšava, 18. dec. (Izv.) Sklepe ministrskega sveta, da se proglasi nad Varšavo izjemno stanje, je prebivalstvo mirno sprejelo. Na vladnih poslopih vise žalne zastave. Včeraj so bila zaprta vsa gledišča in zabavišča.

Varšava, 18. dec. (Izv.) Snoči so izvršili v stanovanju morilca predsednika republike hišno preiskavo. Ob tej priliki so aretirali njegovega brata in nekaj drugih oseb.

Varšava, 18. dec. (Izv.) Vojni minister je v sporazumu z ministrskim svetom imenoval Pilsudskega za načelnika generalnega štaba.

Varšava, 18. dec. (Izv.) Včerajšnji dan je potekel mirno. Uradni list prinaša razglas o proglasitvi izjemnega stanja nad Varšavo. Komisar mesta Varšave Borzowski je poslan na dopust, na njegovo mesto pa je imenovan Anuz. Policijski ravnatelj Urbanowicz je odstavljen. Na njegovo mesto je imenovan Baxer.

Italijani se boje registracije rapalske pogodbe.

Rim, 18. dec. (Izvirno.) »Messaggero« protestira na podlagi vesti svojega belgrajskega dopisnika proti nameri jugoslovanske vlade, predložiti tekem prihodnjega meseca Društvu narodov v registriranje rapalsko pogodbo. Jugoslovanska vlada izjavlja, kakor poroča dopisnik, da ne namerava s svojim postopanjem igrirati v Zenevi izvedbo jadranske pogodbe. Dopisnik izraža bojazn, da bi registriranje rapalske pogodbe pri Društvu narodov moglo služiti gotovim jugoslovanskim politi-

kom kot sredstvo za preprečenje prijateljskega sporazuma med obema državama.

Ameriško posredovanje v evropski krizi.

London, 18. dec. (Izv.) Kakor poročajo iz Washingtona, bo predsednik Harding predlagal potom ameriških poslanikov dva mednarodna dogovora, ki naj bi deloma nadomestila versaillesko pogodbo in zagotovila varnost svetovnega miru. Enega teh dogovorov bi podpisali zavezniki, drugega pa zavezniki in bivši sovražniki.

London, 18. dec. (Izv.) V dobro poučenih krogih se izjavlja, kakor poroča Reuterjev urad, da bodo na londonski konferenci zastopane države pozdravile vsak korak Zedinjenih držav za rešitev evropske krize. Obenem se izreka mnenje, naj bi se Nemčiji dovolilo večje posojilo že pred stabilizacijo marke.

Lozanska konferenca.

Lausanne, 18. dec. (Izv.) Ruska delegacija je danes popoldne izročila mirovni konferenci načrt pravilnika za plovbo v morskih ožinah in v Marmarskem morju.

Lausanne, 18. dec. (Izv.) Turška delegacija je danes predložila v podkomisiji za varstvo manjšin protinacrt k izvajanjem zaveznikov. Lord Curzon je obravnaval v razgovoru s Čičerinom vprašanje morskih ožin ter skušal pregovoriti rusko delegacijo, da se odpove obstrukciji.

IZ ČESKE POSLANSKE ZBORNICE.

Praga, 18. dec. (Izv.) Poslanska zbornica je sprejela danes v prvem in drugem čitanju zakonski predlog glede ženevskega protokola, nadalje zakonski predlog glede jamstev za posojilo Avstriji.

ODREDBE PROTI ŠPEKULACIJI NA ČESKOSLOVAŠKEM.

Praga, 18. (Izv.) Poročevalcu češkoslovaškega tiskovnega urada je izjavil finančni minister dr. Rašin, da bo energično nastopil proti špekulaciji, ki je naperjena proti češkoslovaški kroni in ki se vodi v Češkoslovaški sami. V kratkem bo razglašena odredba bančnega urada finančnega ministrstva glede zvišanja bančne obrestne mere.

RADEK ZOPET V BERLINU.

Berlin, 18. dec. (Izv.) Kakor poroča »B. Z. am Mittag«, je dospel Radek preko Holandske zopet v Berlin in bo v 14 dneh odpotoval v Haag.

ANGLEŠKI VOJAKI ZAPUSTILI IRSKO.

Dublin, 18. dec. (Izv.) Včeraj so zapustili zadnji angleški vojaki svobodno Irsko med navdušenim pozdravljanjem prebivalstva.

ANGLEŠKI KRALJ IN BREZPOSELNI.

London, 18. dec. (Izv.) Kralj je odklonil sprejem zastopnikov brezposelnih ter jim dal sporočiti, naj se obrnejo na notranjega ministra.

MAŽARSKI FAŠISTI.

Budimpešta, 18. dec. (Izv.) Včeraj se je tu ustanovila mažarska fašistovska liga pod imenom »Hungaristi«. Na zborovanju je govoril poslanec Friedrich ter nekaj njegovih strankinih pristašev.

Slovenski fašizem.

(Dopis iz Goriškega.)

Gospod urednik! Dovolite mi, da odgovorim na »Narodov« članek z dne 13. decembra pod gorenjim naslovom. Članek je dober, a en stavek ni toliko neumen, kolikor zloben. Tisti stavek namreč pravi, da padajo naši ljudje v kremplje fašizma, ker so navajeni na Ščekov politični oportunizem in se odtežajo delu. Dve očitanji, dve laži. Ščekov oportunizem. Resnica je ta, da je Šček edini poslanec, ki je doslej vedno in dosledno v parlamentu glasoval proti vladi. Šček je edini poslanec, ki se je izrekel zoper vstop Slovanov v vladno primorsko posvetovalno komisijo, a se je udal, ker je bil majoriziran. Šček je edini poslanec, ki je proti vstopu Slovanov v deželne zборе. Toliko glede oportunizma.

... Po Ščekovem zgledu se naši ljudje odtežajo delu. — Tej »Narodovi« trditvi se bodo vse krave smejale, ker je znano, da noben drugi poslanec toliko ne dela kakor ravno poslanec Šček v številni polje narodne obrambe. — »Ščekovi prijatelji...« Ta je lepa! Ti so fašisti. Oglejmo si dejstva. Se noben kršč. socialc ni postal fašist. Vi naprednjaki. Po vrsti: Bandelj — bivši narodni naprednjak; Že Sokol — bivši narodni naprednjak; Peternel — bivši narodni naprednjak; Muha — narodni naprednjak, pristaš Wl. fana in Slavika; Garzarolli — bivši fanatičen nar. naprednjak. Edina sokolska godba na Goriškem je postala fašistovska, nobena kršč. soc. godba ni šla k fašistom. In to brez izjeme!

Gospodje okrog »Slovenskega Naroda«, ali Vas ni sram, da tako zavijate resnico? —rab.

Veličastna manifestacija S. L. S. v Mariboru.

Maribor, 18. dec. (Izv.) V prostorni Gambinovi dvorani je nocoj zborovala organizacija SLS za Maribor. Dvorana je bila nabito polna. Zborovalci so bili resni moške iz vseh stanov, posebno mnogo je bilo delavstva, obrtnikov in državnih nameščencev. Na zborovanju je vladalo resno in odločno razpoloženje. Nihče ni pričakoval, da se pod zastavo SLS v samem mestu Mariboru zbira toliko stotin odločnih pristašev. Prišli so tudi nekateri izvidniki od JDS, soc. demokratov in NSS.

Shod je otvoril predsednik krajevnice organizacije SLS dr. Leskovar. Za predsednika je bil izvoljen prof. Vesenjak. Govorili so: dr. Leskovar o komunalni politiki in gospodarstvu na mestnem magistratu; ravnatelj dr. Jerovšek o stanovanjskem vprašanju in o zadevi mariborske mestne hranilnice; poslanec Zebot pa o političnem položaju. Govorniki so bili opetovano prekinjeni od vzkli-

kov odobravanja in ploskanja.

Sprejete so bile sledeče resolucije:

1. Zborovalci izrekajo zaupanje in zahvalo klubu občinskih svetovalcev SLS v občinskem zastopu za njih energični nastop v komunalni politiki in obsojajo pretirano, neprimerno davčno politiko Bačun-Grčarjevih socialnih demokratov na mariborskem magistratu.

2. Jugoslovanskemu klubu v narodni skupščini izrekamo iskreno zahvalo za njegovo krepko borbo za zaščito pravic našega ljudstva in za zakonodajno avtonomijo Slovenije. Zahtevamo revizijo ustave in s to zahtevo gremo v volivni boj.

3. Odločno protestiramo proti zavlačevanju izvedbe uradniške pragmatike. Obtožujemo vse dosedanje vladne stranke, ki so namenoma zavlačevale, da se zakon ni izvedel in so se tako drž. nameščenci in železnica potisnili v najhujšo bedo.

Politične vesti.

+ Vprašanje na ministra Puelja. »Radikal« piše 16. t. m. sledeče: »Pravda« poroča, da je gospodarski odbor ministrstva sklenil, da se moka od uvoženega žita v našo državo zaradi premetja v mlinih more izvažati brez carine. Kaj to pomeni? Vlada je bojda zaradi slabe žetve dovolila uvoz pšenice iz sosednjih zemelj in to brez carine. To je bil poklon naše države mlinom. To, kar bi morala ona dobiti od carine, je poklonila mlinom. S tem poklonom pa je udarila tudi naše gospodarje, ker je dovolila, da tuje žito konkurira z našim in zniža njegovo ceno. Sedaj pa se je dokazalo, da se je bilo vpitje zaradi slabe letine žita uprizorilo zato, da bi se moglo pustiti tuje žito v državo brez carine. Ker pa se je seveda izkazalo, da ga je zadost, je vlada zdaj drugi poklon napravila mlinom: osvobodila je moko od izvozne carine. To je naredila vlada, ki je v ostavki. Pušča tuje žito brez uvozne carine, moko pa brez izvozne carine, dočim se za naše žito slejkoprej vzdržuje izvozna carina 150 Din za 100 kg. Treba je, da se pojasni, kakšno stališče je napram temu ukrepu zavzemal minister za trgovino? In kaj je naredil g. minister za kmetijstvo? — Kaj je naredil? Podpisal je in konec besedi. Saj se koalicija demokratov, radikalov in »kmeti« acov nikoli ni vprašala, kaj je koristno za državo in ljudstvo, ampak kaj koristi velikim špekulantom.

+ Kako se je sestavljala radikalna vlada. »Narodna Politika« z dne 16. dec. prinaša iz Beograda daljše poročilo z dne 15. dec. o tem, kako je Pašić sestavljal svojo volivno vladu. Med drugim se v tem poročilu glasi: »Kakor se trdi v poučenih krogih, je g. Nikola Pašić že včeraj (14. t. m.) poslal v Zagreb brzojavko bivšemu banu g. Mihaloviću in bivšemu velikemu županu g. Gijvu Supilu ter ju prašal, če želita iti v volivno vladu kot ministra. Ista brzojavka je poslana v Ljubljano g. Tavčarju. Ne ve se še, bodo li ti sprejeli to ponudbo. O. g. Mihaloviću se trdi, da on ne bi hotel kot »predstavnik« Hrvatov iti kot minister v homogeno radikalno vladu, medtem ko o g. Tavčarju sodijo, da koleba radi tega, ker bi moral sodelovati z dr. Šustersičem, ki je na Pašićev poziv prišel v Ljubljano.« — K temu poročilu pripominimo še, da je »Slov. Narod« poročal že dva dni pred novo vladu, da se za ministrske kandidate poleg dr. Tavčarja imenujejo še gg. Ivan Hribar, dr. Ravnihiar, Niko Zupančič in prof. Kušej. Zupančič in Supilo sta res postala ministra. In sedaj »Slov. Narod« — glasilo »Zajednice« — čudovito simpatično piše o tej radikalni vladi samih Srbov. Od »Jugoslov. zajednice« do velsrbske radikalne stranke ni bilo od obč. volitev do danes niti pol koraka. Drugi rabijo iz ene stranke v drugo vsaj štiri leta...

+ Radikalno slepomišljenje v Sloveniji. Znano je, da se v Sloveniji nahajajo štiri osebe, torej ravno toliko, kolikor jih je treba za pošten tarok, ki so sklenile imenovati se radikalna stranka in jugoslovansko javnost uverjati, da tudi v Sloveniji obstoja ta srbijanska stranka. To so gg. Hribar, Zupančič, Sajovic in Leopold Lenard, od katerih se je enemu vsled te pametne politike posrečilo postati pokrajinski namestnik, drugi pa se je povzpел sedaj celo do »Landmann ministra« za Slovenijo. Izdajajo tudi dva lista, ki seveda ne moreta živeti od svojih maloštevilnih naročnikov, ampak od Pašićevega dispozicijskega fonda. To radikalno tarožno omizje je 10. decembra t. l. sestavilo nekako resolucijo »radikalne okrajne konference v Kočevju«, v kateri razun drugih »državotvornih« fraz pravi na koncu, da »okrajna konference radikalne stranke v Sloveniji pozivljajo vodstvo radikalne stranke, naj deluje na to, da se napravi konec škodljivi cepitvi naprednih sil v Sloveniji.« To je torej glavna skrb in politična smerica Pašićevih eksponentov v Sloveniji, da se neha cepitev liberalcev in da se vsi liberalci združijo, proti »klerikalnemu zmajcu« seve-

da. Zdaj pač dr. Lenardova »Samouprava« ne bo mogla več farbati ljudi, da nima slovenska radikalna »stranka« nič opraviti z liberalizmom in ne bo mogla več tajiti, da ta »stranka« ni nič drugega nego svobodomiselnost staroliberalna in v naprednjakarsko družbo spadajoča peščica štirih ambicioznih ljudi, kateri bi si radi pridobili slavo, da »koncentrirajo napredne sile«, kakor se je izrazil svojčas dr. Kukovec. Zato pa bodo ti ljudje ostali kar so — eno omizje za tarok — čeprav je njihov šef avanziral za ministra za slovensko kolonijo.

+ »Jugoslov. zajednica« pod diktaturo velsrbske vlade. »Slov. Narod«, glasilu Jugoslov. zajednice s posebno naslado ugotavlja v svojem članku, da je Pašić dobil diktaturo nad državo. To svojo naslado še očitneje pokaže proti koncu članka, kjer zavzema stališče do nove vlade. To »stališče« je posebnost za se. »Slov. Narod« piše namreč: »Naše stališče napram vladi je jasno: dokler nova vlada z dejanji ne pokaže, kakšno politiko hoče inaugurirati, nimamo vzroka jo pobijati. Čakamo torej na njena dejanja. Ako bi pa nova vlada krenila na druga pota kakor prejšnja koalicijska vlada, predvsem, ako bi skušala vsaj nekoliko omiliti sedaj vladajoči, za državo in vsa v njej bivajoča plemena usodepolni centralizem in stvoriti sporazum s Hrvati, bi morda tudi mi postali iz hladnih in ravnodušnih sedanjih motrilcev njeni dobri prijatelji.« — To se pravi: Dokler vlada nič ne stori, nič do brega ali slabega, jo pustimo na miru. Če bo pa pokazala »vsaj nekoliko« naklonjenosti »Zajednici«, bo »Slov. Narod« takoj njen dobri prijatelj. O slovensko-srbskem sporazumu »Slov. Narod« ne govori, marveč izraža le upanje, da se utegne event. morda prej ali slej in sploh kdaj ob kakih prilikah začeti govoriti tudi o Sloveniji. G. ekselencia Pašić, ne zamerite, da smo Slovenci na svetul Tako lega takozvana »Jugosl. zajednica« pred homogeno velsrbsko vladu na trebuh še prej, preden je Pašić od nje zahteval, naj poklekne.

+ »Jutrova« doslednost. »Jutro« kakor vsi slovenski listi po pravici obsoja politični umor, ki se je zgodil v Varšavi. Zeleti bi bilo le, da bi bilo bolj dosledno, in da ne bi, kakor je to sicer njegova naveda, proslavljalo političnih atentatov in atentatorjev, kakor n. pr. še nedavno Giulietta Oberdanka.

+ Ivan Hribar — minister za vero. »Zagreber Tagblatt« z dne 17. t. m. prinaša iz Beograda dve vesti o sestavi nove vlade. V prvi vesti poroča, da je Ivan Hribar imenovan za ministra brez portfelja, v drugi pa, da je Ivan Hribar postal minister za vero. — Gotovo se je gospod minister tega portfelja komaj ubranil ter rajši ostal minister brez portfelja.

+ Slov. ljudska stranka na Štajerskem je razvila živahno delovanje. Za božične in novoletne praznike ter delavnice med njimi je napovedala na Štajerskem okoli 40 javnih in zaupniških shodov ter poučnih tečajev za organizatorje in agitatorje.

+ Kamnica pri Mariboru. V nedeljo 17. t. m. je pri nas priredila SLS lepo zborovanje, na katerem sta poročala prof. Vesenjak in poslanec Zebot.

Prekmurje.

Murska Sobota. Ker tukajšnji »napredni državotvorniki« krogi ne reflektirajo na skupno delovanje z nami in so nas oropali vzajemne korporacije, Narodne čitalnice, s tem, da so jo sokolizirali, in ker ne reflektirajo niti na naše sodelovanje pri narodnih slavnostih, kot je rojstni dan Nj. Veličanstva, ki ga prirede izrecno pod sokolsko firmo, da tako odbijejo ne samo uradnike ne-Sokole, nego tudi domačine, pošiljamo »klerikalne uradnike, v svesti si, da delamo na ta način najbolj po intencijah Njegovega Veličanstva kralja Aleksandra I. o priliki rojstnega dne Nj. Vel. kralja, skromen dar po skromnih uradniških močeh: sto dinarjev Jugoslovanski Matici v Ljubljani.

Murska Sobota. Kakor se je že pisalo, je sokolska gospoda meseca oktobra razbila edino kulturno društvo, Narodno čitalnico v Soboti in samo vsled tega, da dobi »Sokole« v Soboti premoženje od več sto tisoč kron. Nič čudnega, da so se nekateri gospodje od čitalnice čutili dolžne napraviti proti razpustu rekurs, ki pa ni bil ugodno rešen. V četrtek 14. t. m. naj bi bila predaja inventarja bivše čitalnice društvu »Sokole«. Dva odbornika F. Turk in F. Čuček) čitalnice pa sta sklicala na isti dan ob isti uri v iste prostore bivše čitalničarje na sestanek s posebnim letakom. To sta storila v momentu, ko sta vedela, da se predaja izvrši. Hotela sta s tem uplaviti na trezne odbornike, ki naj bi se udali pritisku liberalne gospode. Gospoda sklicatelja sta učitelja po poklicu in za tako učitelstvo se Prekmurci zahvaljujemo.

štalerske novice.

Š Umrl je v Celju v nedeljo, 17. t. m. o. Rudolf Marolt iz reda oo. kapucinov. Zjutraj je še maševal in spovedoval in ko je hotel na prižnico, ga je zadela kap. Zvečer je umrl. Pogreb bo v sredo ob 10. dopoldne. Naj v miru počival!

Š Burna seja mariborskega občinskega sveta. V seji mariborskega občinskega sveta dne 15. t. m. je bila v prvi vrsti na dnevnem redu interpelacija kluba SLS zaradi nakupa zemljišča od gospe Wolf in Jelinek. Socialisti z županom so skušali stvar s terorjem potlačiti, v seji pa bi jo bili radi spravili na stranski tir: predlagali so naj se o interpelaciji ne razpravlja, marveč naj se stvar izroči v pretres posebnih komisij. Dr. Verstovšek in dr. Leskovar pa sta zahtevala debato in sta celo zadevo temeljito osvetlila. Stvar je v kratkem ta: Wolf in Jelinek sta potom posredovalnice »Rapid« ponudila občini v nakup 13.829 kvadratnih metrov sveta. V pismu na obč. svetnika Kohlbesna je pisala posredovalnica, da je svet na prodaj po 60 do 65 K kvadratni meter, a če bi se zdela ta cena previsoka, se kupčija zaradi tega ne sme razdreti. Iz tega bi se dalo sklepati, da bi bili lastniki pripravljeni ceno še znižati. Občinsko upravo je pri tej kupčiji zastopal obč. svetnik Kohlbesen. O stvari je v občinskem svetu poročal sam župan, ki je pa kratkomoško rekel, da je cena svetu 65 K kvadratni meter. Ako že župan sam ni vedel točno za ponudbo, bi se bil moral oglašiti vsaj Kohlbesen in obč. svetu stvar pojasniti, a to se ni zgodilo. Tako je občina plačala svet po 65 K in izplačala razen tega 2 odstotka provizije, ki jo je zase dvignil Kohlbesen. Dr. Leskovar je dobil v celo zadevo vpogled, ker je imel nalog, da sestavi pogodbo. Socialisti so mu zagrozili, da mu odvzamejo mestno zastopstvo, ako spravi stvar na dan. Dr. Verstovšek je temeljem vseh teh dejstev predlagal, da občinski svet postopanje občin. svetnika Kohlbesna obsodi, županu pa izreče nezaupnico. Po obsežni razpravi je bil sprejet predlog dr. Serneca, da se izvoli posebna komisija, ki naj stvar preišče. V komisijo sta bila od SLS izvoljena dr. Verstovšek in Zebot. — Nato se je bila še druga vroča bitka zaradi Mestne hranilnice. JDS, ki je na Mestni hranilnici posebno interesirana, je podala predlog glede izpolnitve hranilničnega odbora. Občinski svetniki SLS so pa bili odločno proti temu ter je končno obveljal predlog, da se izpolnitev odbora ne odobri, vladi pa sporoči, da bo občina s 1. februarjem 1923 odpovedala svoje jamstvo za mestno hranilnico, ako do tega roka izprememba hranilničnih pravil ne bo potrjena. — Obč. svetnik Slanovec je odložil mandat ter je na njegovo mesto stopil trg. sotrudnik Rudolf Preslesnik.

Dnevne novice.

— Znanega nadškofa dr. Szeptickega, velikega boritelja za narodna in verska prava ukrajinskega naroda, pričakujejo po daljši odsotnosti v Ameriki te dni v Lvovu, ker mu je glasom poročila »Ruskulte« poljska vlada dovolila povratek, ki mu ga je bila dozdaj branila.

— Češkoslovaški poslanik Kalina — umrl. V nedeljo, 17. t. m. je umrl v Pragi češkoslovaški poslanik v Beogradu Antonin Kalina na posledicah težke operacije. Pred tednom dni smo poročali, da je poslanik Kalina radi težke bolezni dobil 6 mesečni dopust in da se je odpeljal v Prago, kjer ga je dohitela smrt. Kalina je bil takoj po prevratu imenovan za poslanika v Beogradu. Pokojni je bil že izza Avstrije dober prijatelj Slovencev.

— Česa obtožujejo Antona Kristana. Belgrajska »Politika« poroča, da je državni kontrolni odbor v gospodarstvu ravnatelja Antona Kristana na državnem veleposvestu Belje ugotovil znatne nepravilnosti. Kristana obtožujejo, da je proti izrečnemu ukazu ministrstva, naj določeno količino živil z Belja oddaja armadi in organizacijam, posebno uradniškim, v svrhu pobijanja draginje — prodajal večino proizvodov za drag denar v inozemstvo. To je storil zato, da je povečal svoje dohod-

ke. Kristan si je namreč v službeni pogodbi razen sijajne plače zagotovil tudi provizijo od prodanih pridelkov in izdelkov. Kolikor višji je skupček, toliko več dobi Kristan provizije. O stvari še ni izrečena zadnja beseda. Za Kristana so neki na delu zelo vplivne osebnosti.

— Kralj Aleksander je naklonil sobojniku pokojnega kralja Petra I. Osvoboditelja g. Viktorja Merliaku v Ljubljani kot božično darilo 1000 Din.

— Auguste Gouvain, znani francoski publicist, urednik uglednega »Journal des Debats« in velik prijatelj Jugoslovanov, je bil te dni imenovan za člana akademije političnih in socialnih ved v Parizu.

— Napoleonova hiša na Elbi je v nevarnosti, da se podere. Laški kralj se sam zanima za to, da se ta hiša ohrani. Skrb za njo bo prevzelo italijansko vojno ministrstvo.

— Potresi v Italiji. V toskanski provinci je v mestu Massa Maritima bilo občutljivi potresni sunek. V Monterotondo je bil sunek mnogo močnejši, da so ljudje zapustili hiše.

— Radi roparskega umora gospe Else Pinter-Josep v Gradcu, ki se zgodil pred meseci, so bili pred graško poroto obsojeni: Steiner in Keller na dosmrtno težko ječo, Neuda na 2 in pol leta težke ječe, Elsa Robinson pa na 4 mesece težke ječe.

— Sneženi zameti na Zg. Štajerskem. Pretekle dni je na Zg. Štajerskem padlo toliko snega, da je na progi Selztal—St. Michael bil ustavljen promet. Nekatere vasi so čisto odrezane od prometa. Sneg leži poldrugi meter visoko. Ker manjka denarja, ga ne morejo niti spravljati s cest.

— Opozorjamo vse prijatelje nar. obrambnega dela, da ima »Slov. Straža« v zalogi še veliko krasnih božičnih razglednic. Pričakujemo, da sežete po njih v kar najobilnejšem številu, posebno še, ker jim je cena v primeri s sedanjo draginjo neznatna, znaša za komad samo 2 K. Iz prijaznosti jih v Ljubljani prodajajo sledeče trgovine: Prodajalna K. T. D. (Ničman), Nova založba, trafika g. Modic (nasproti Jugosl. tiskarne) in prodajalna g. Vrhovčeve na Kongresnem trgu. Na debelo se pa dobe v pisarni »Slov. Straže« v Ljubljani, Ljudski dom II. Pri naročilih na debelo 25 odstotkov popusta.

— Odlikovani umetniki, književniki in kulturni delavci. Odlikovani so: z redom sv. Save 2. razreda dr. Fran Skaberne, načelnik oddelka za prosveto v Ljubljani; z redom sv. Save 4. razreda dr. Leopold Poljanec in Josip Wester v Ljubljani; z redom sv. Save 3. razreda Oton Župančič, dr. Gojmir Krek; z redom Belega orla 5. razreda Rihard Jakopič, Fran Vilhar, Anton Forster, Ant. Lajovic; z redom sv. Save 4. razreda P. Hugolin Sattner, Oskar Dev, Emil Adamič, Josip Hacc, Franc Mesko, Zofka Kveder-Demetrovič; z redom sv. Save 5. razreda Viktor Parma, Janko Ravnik.

— Sladkor za državne nameščence. Iz krogov državnih nameščenecv smo prejeli in priobčujemo: Te dni krožijo po državnih uradih okrožnice, naj vsak uslužbenec prinese naprej 20 K za vsak kilogram sladkorja, ki ga ima dobiti zase in svoje družinske ude. Nameščencem je določeno po 10 kg, družinskim članom pa po 5 kg za osebo. — Ob koncu meseca tik pred prazniki naj bedni državni nameščenci naprej odšteje več sto kron za sladkor, ki ga bo dobil šele tedaj, kadar bo ves znesek plačan. Cena mu še ni določena, gotovo pa bo po 50 K in še več. Kaj čuda, da so do malega vsi državni nameščenci sladkor z nevoljo zavrnili, ker tudi ne kaže mačka v žaklju kupovati. Tu se zopet vidi, kako je sedanja bankratska vlada svojim uslužbenecem naklonjena. Drž. nameščenci ne sede na zlatih zakladih, da bi naenkrat več sto kron samo za sladkor lahko utrpeli. Troho dobrote bi nam bilo izkazano, ako bi bili sladkor prejeli in ga potem v mesečnih obrokih plačevali. Tako pa ni ta dar vreden piskavega oreha. Nabavnega prispevka ni, obetane mašiti ni, a sladkorjem ni tudi nič, a naša plača pada kakor pada dinar, v draginji pa gremo naprej za našo sosodo Avstrijo. S tako skrbjo in strahom kakor dandanes še nismo nikdar zrl v temno bodočnost.

— Nove poštne znamke. Sedanje poštne znamke so pri koncu. V kratkem pridejo v promet nove, ki so bile natiskane v Ameriki — za drag denar. Druge države tiskajo znamke doma ali pa jih naročajo v državah z nizko valuto. Pri nas je na eni strani navijanje poštne pristojbine do nedosežnosti, na drugi pa razsipanje z milijoni, kar jasno kaže, da odločilni možje v Jugoslaviji niso na svojem mestu. Tako je naše državno gospodarstvo vsespovsod žalostno.

— »Pravilnik za unutrašnjo poštansko službo«. Da bi se uvedlo v vsej naši državi enotno pošto poslovanje, je sklenilo pošto in brzojavno ministrstvo izdati zgoraj omenjeno knjigo, čije trije deli so že izšli, četrti, t. j. zadnji, bo pa izšel v bližnji bodočnosti. Prvi del obsega obče odredbe, drugi del pisemsko službo, tretji poslovanje s paketi in denarnimi pismi, četrti bo pa obsegal predpise, ki bodo veljavni za blagajniško službovanje. Da bo z omenjeno knjigo poštenu uradništvo zelo ustrezno, je razumljivo samo ob sebi. Škoda le, da je v knjigi dosti tiskovnih hib in več — nesoglasij.

— Kdo je ustrelil medvedko? Z ozirom na tozadnje vesti po raznih listih izveemo iz Loškega potoka sledeče: 10. decembra t. l. so ustjanski lovci na svojem lovišču obstrelili medvedko, katere jim je pa ušla. Ustrelil jo je slednjič Andrej Bentina, po domače Mrakov Andrej v lovišču g. Ivana Rusa. Tehtala je okoli 100 kg.

— Nesreča ali zločin. Franc Kovačič, rojen leta 1878. v Liti, je odšel 14. decembra letos od svojega svaka Alojzija Bizjaka v Mostah pri Radovljici v Ljubljano, da si preskrbi popotni list v Švico. Ker se ni več vrnil, se domneva, da je ali ponesrečil, ali je pa bil oropan, ker je imel veliko denarja s seboj.

— Čevlji za zimsko vreme, močni, topli, posebno priporočljivi za gg. oficirje, lovce itd. se dobe na glavni zalogi tovarn Peter Kozina et Ko., Ljubljana, Breg 20. Kupujte jih dokler še zaloga traja. 5322

Gospodarstvo.

g Zlati trg. Na novosadski produktivni borzi notirajo žitu sledeče cene: pšenica 16.20—16.50 K, oves 12.00 K, ječmen 15.30 K, koruza 11.00 K, pšenična moka (št. 0) 23.00 K. Tendence čvrsta.

g Nov pravilnik za podeljevanje kreditov in eskontiranje menic pri Narodni banki. Dne 14. decembra se je vrtila pri Narodni banki seja upravnega odbora, ki je imela določiti definitivno ureditev Pravilnika za nadaljnje podeljevanje kreditov in eskont menic. Sklenilo se je: 1. Krediti se podeljujejo samo protokoliranim tvečkam. 2. Najvišji rok za sezonske kredite je rok od šestih mesecev. V posameznih slučajih sme odbor podaljšati rok. 3. Menice morajo biti podpisane od treh oseb. Izjeme veljajo samo za tvečke, ki so na glasu, da zadostuje zanje podpis od dveh oseb. 4. Filijalke Narodne banke smejo brez odobrenja odbora podeljevati kredite.

g Zlata pariteta v Avstriji. Od 18. do 25. dec. je določena zlata pariteta v Avstriji s 14.330 avstr. kron.

g Francoska banka. Dne 11. t. m. je imela Francija za 36.383.962.000 frankov papirnatega denarja v prometu.

g Cene žitu v Budimpešti. Na budimpeštanski borzi notirajo žitu sledeče cene: pšenica 10.300 ogrskih kron, rž 6700—6800 ogrskih kron. Cene rastejo.

g Stanje papirnatega denarja v Jugoslaviji. Na podlagi izkaza Narodne banke z dne 8. decembra smo imeli v prometu za 4955.1 milijon dinarjev papirnatega denarja. Stanje papirnatega denarja se je od zadnjega izkaza zmanjšalo za 34.2 milijona dinarjev. — Istotako se je zmanjšal menjni reeskompt za 28.5 milj. dinarjev.

g Nemčija in papirnat denar. Po izkazu nemške državne banke z dne 7. t. m. je bilo v Nemčiji za 846.894.285.000 mark papirnatega denarja v prometu.

BORZA.

Zürich, 18. 12. Devize: Pešta 0.2275, Berlin 0.08, Italija 27.10, London 24.52, Newyork 527.0, Pariz 40.10, Praga 15.20, Dunaj 0.0075, Bukarešt 8.05, Solija 3.90, Zagreb 1.85, Varšava 0.0325, Holl 211.0. Valute: n. a. K 0.0076.

Dunaj, 18. 12. Devize: Pešta 29.20, Berlin 11.65, Italija 3616.0, London 328500.0, Newyork 70665.0, Praga 5344.0, Praga 1947.0, Brüssel 4920.0, Zürich 13410.0, Stockholm 18930.0, Solija 539.50, Belgrad 691.0, Zagreb 174.75, Varšava 3.45, Amsterdam 28275.0.

Ljubljanske novice.

lj Oseba vest. Za častnega kanonika stolnega kapitlja ljubljanskega je imenovan g. dr. Franc Ušeničnik, vseučiliški profesor v Ljubljani.

lj Nove zvonove za stolno cerkev v Ljubljani bo slovesno blagoslovil presvetli g. škof dr. A. B. Jeglič jutri (v sredo) ob desetih v tukajšnji zvonarni. K temu svetemu opravilu se vabijo posebno tisti, ki so s svojimi darovi pripomogli, da se bo iz zvonika stolne cerkve zopet slišalo zvonjenje, kokršno se spodobi za prvo cerkev v škofiji. Za pokritje stroškov manjka žal še okoli 250 tisoč kron, pa se sme upati, da bodo verniki iz mesta in dežele ta primanjkljaj kmalu pokrili. Prihodnjo nedeljo dopoldne se bodo pobirali v ta namen doneski pri vratih stolne cerkve. Prepečljali in v zvoniku obesili se bodo zvonovi v soboto, dne 23. t. m. ob 2. uri popoldne.

lj Socialni klub ljublj. bogoslovcev je priredil ob priliki svoje 20 letnice dne 16. decembra Krekovo akademijo. Načelnik kluba je označil na kratko pomen soc. kluba za bogoslovce in njegove uspehe tekom 20 letnega obstanka. Prvi pokrovitelj kluba je bil dr. Jan. Ev. Krek, zato je bila akademija posvečena njegovemu spominu. Prof. dr. Puntar je v več lepih in značilnih slikah podal glavne smeri socialnega udejstvovanja pokojnega Evangelista, in sicer na podlagi lastnih skušenj. Bogoslovci A. Križman pa je utemeljil dolžnost duhovnika do socialnega dela, ki je mora duhovnik vršiti tako, da ne trpi njegovo notranje življenje. To pa ne bo trpelo, če bo cilj duhovnikovnega izvenecerkvenega delovanja isti kot cilj njegovega notranjega življenja, namreč Bog. — Pri akademiji je bil navzoč tudi sedanji klubov pokrovitelj dr. A. Ušeničnik, rektor univerze.

lj Katehetje imajo mesečni sestanek v sredo dne 20. decembra ob 5. uri popoldne v posvetovalnici Jugoslovanske tiskarne. Na sporedu je branje in presojanje vprašanj in odgovorov za novo izdajo knjige »Krščanski nauk za prvece«. Referira Ignacij Zaplotnik.

lj Prosvetno društvo Krakovo—Trnovo vabi svoje člane k predavanju, ki se vrši jutri ob pol 8. uri zvečer v Kolodvorski ulici 1. Pri ljubljani predavatelj g. prof. Štambur nam bo povedal nekaj svojih zanimivih zgodb o krščanski anekdoti. V četrtek zvečer priredi svoje predavanje dramski odtok prosvete.

lj Vincencijeva katehiza za župnijo sv. Peter ima danes zvečer ob 8. uri v cerkveni hiši svojo sejo.

lj Slovenska krščanska ženska zveza ima svojo redno sejo danes ob 6. uri zvečer v posvetovalnici K. T. D., Jugoslov. tiskarna.

lj Diskusija o načrtu kazenskega zakonika. To sredo, dne 20. decembra bo predaval na seštanku društva »Pravnik« gospod dvorni svetnik dr. Milan Škerlj: »Načrt kazenskega zakonika in prometno pravo«. Diskusija se vrši, kakor običajno ob pol 5. uri popoldne v pravosodni palači številka 79.

lj Požar na Ižanski cesti št. 24. V soboto, dne 16. decembra ob 21. uri je izbruhnil požar v hiši Ivana Petkovskega, čevljarkega mojstra. Kako je nastal požar, se ni moglo natančno dognati, najbrž pa je nastal vesed tega, ker je bil dimnik popolnoma založen s krmo in tudi dimna vrata. Zgorelo je podstrešje ter ves inventar na podstrešju, drugače je pa hiša ohranjena ter uporabljiva za nadaljnje prebivanje v nji. Na lice mesta je došla poklicna gasilska straža, prost. gasilno društvo ter gasilno društvo iz Črne vasi. Škoda znaša do 150.000 kron. — Gospod Petkovšek je tavarovan za 45.000 kron.

lj Požar v Kapiteljski ulici 11. V nedeljo, dne 17. decembra zvečer je nastal požar v drvarnici g. Pavčiča, stanujoč pri g. Černivcu Francu. Obveščena poklicna gasilska straža je v nekaj minutah zadušila požar ter preprečila nadaljnji razvoj istega. Škoda ni velika.

Prosveta.

pr Prireditve Glasbene Matice v Ljubljani povodom njene 50 letnice zaključil danes, v torek, 19. decembra javna produkcija gojencev konservatorija Glasbene Matice. Začetek točno ob 8. uri zvečer v dvorani Filharmonične družbe na Kongresnem trgu. Spored je sledeči: 1. Schubert: Sonatine op. 137, št. 1 za gosli, igra Pfeiffer Leon (šola prof. J. Šlaisa), IV. prip. razred. 2. a) Rubinstein: Blisči se rosa; b) Becker: Pomladni čas. Samospeva, poje Korenjak Olga (šola prof. Wistinghausen, II. razr. viš. skup.). 3. Sitt: Andantino za gosli. Igra Jermol Albert (šola prof. Vedrala, II. razr. viš. skup.). 5. Rachmaninov: a) Odlomki iz A. Musse, b) Tu je krasno. Samospeva, poje Gaj Slava (šola prof. Wistinghausen, II. razr. viš. skup.). 6. Viotti: Koncert za gosli, št. 23, igra Rupelj Karelj (šola prof. J. Šlaisa, I. razr. niž. kons. stop.). 7. Chopin: Balada v g-molu, igra na klavirju Potočnik Nilka (šola prof. J. Ravnika, II. r. viš. skup.). 8. a) Ravnik: V razkošni sreči, b) Weber: Arija Maksa iz opere Čarostelec, samospeva, poje Banovec Svetozar (šola prof. Šovilskega, I. r. viš. skup.). 9. a) Škerjanc: Vizija, b) Škerjanc: Jesenska pesem, c) Pavčič: Ženica: samospevi, poje Saks Slava (šola prof. Wistinghausen, II. r. viš. skup.). 10. Novak: Manfred, Balada za klavir. Igra na klavirju Poženel Jadviga (šola prof. J. Ravnika, III. viš. skup.). 11. Weber: Trospjev iz opere »Čarostelec«. Pojo: Korenjak Olga, Kocuvan Franja, Banovec Svetozar (šola prof. Wistinghausen). — Vstop prost, pobirajo se le prostovoljni prispevki za kritje stroškov, oziroma v dar Glasbeni Matici. Ravnateljstvo vabi v prvi vrsti starše gojencev in pa ostalo glasbojubivo občinstvo, da posetijo to produkcijo. Začetek točno ob 8. uri zvečer.

Glasbena matica svojo 50 letnico slovesno praznuje te dni. V petek zvečer (15. t. m.) je obširno predaval dr. Mantuani o nje razvoju, ki je hkrati razvoj slovenske svetne glasbe kot tako ali vsaj z Glasbeno matico v najtesnejši zvezi. Korenine tega razvoja je sledil prav v davni stari vek.

V soboto 16. t. m. je bil v Unionu simfonični koncert orkestralnega društva Glasbene matice, ki je prinesel — menda je bilo to prvič — same izvirne slovenske skladbe. Dr. B. Ipavčeva Sere nada (I. stavek) je sladka stvarca, na vso moč sladko so jo tudi igrali. Res da ne gre niti v melodiji niti v harmoniji preko klasičkov, pa je prav zato za razvoj naše orkestralne glasbe jako važen, malo da ne ročem neobhodno potreben člen. — St. Premrl je nastopil z »Božično suito«, katere zadnjega dela nismo slišali, ampak samo prve tri. Premrl je po eni plati znan po svoji dosledni, vsehah kar brezobzirni boleči harmonični načelnosti, po drugi pa prav tako po neki pristrani, otroško mili preprostosti, ki jo pa vedno zna odeti v plemeniti vsehah izbrano obliko mehke, sočne harmonije. S te druge plati se nam tu pred vsem kaže, dasi tudi prve ne zataji, saj mu tako verno služi za dosego močnega nasprotja v žarkem svitu, ki kot blisk posveti v sanjave sence svete noči. Svetončno čuvstvanje je lepo izraženo: pokrajina sanja, pastirji piskajo, glasbena misel svete noči nas gleda kot daljne lučke iz goste megle — ta del je tehnično in čuvstveno jako izvrsten; morebiti bi kdo rekel, da ni bilo treba iskati teme drugod, ker jo je Premrl zmožen tudi sam ustvariti, toda res je, da je to, kar je, izvrstno, toplo, gorko. V instrumentaciji je prvi del malo gost, z nekoliko krepkimi barvami v trobilih podslikan. Tretjega dela je pa sama ljubka veselost, tu so pa trobila s svojimi sijajnimi harmonijami kot nasprotje mehkeemu, gibkemu snovanju, izvrstna. Dolo je zelo učinkovalo.

Lajovčev Adagio se odlikuje po izbrano mirni glavni temi, ki se počasi razvema v širokem razmahu v čuvstveno meditacijo. Prva stranska tema ima pristno slovanski, nič napačno bi ne bilo morda če bi dejal slovanski značaj. Orkester čudovito zveni, celo ščegetajoče, dasi z instrumenti ako varčuje: takoj s prvim mahom se nam kaže zrelega mojstra. Vsa skladba očituje neko prelivanje in snovanje kot gozd v trepetajoči poletni vročini, ko ude oveva dih mehke toplote, ko tisoč pritrjenih glasov udara na uho in dre-moten zaspanec lega na oko; je nekaj božajočega, pa hkrati močnega v tej plemeniti skladbi. Jo bo težko katera tega večera v vsem dosegala.

Jerajova melodramatična »Le-pa Vidac« je pravzaprav lep mozaik; vsaki misli da na spreten način primerne izraza — vsaj ta občut smo imeli — zakaj do točne sodbe bi se po enkratnem poslušanju pač komaj mogli priboriti: če naj poslušam besedo, ne morem slediti glasbe in narobe. To je pa čisto gotovo, da je Jeraj jako dober instrumentator, da glasba zraste do mogočnih viškov in da je v celoti dobro zadel tisto mehko otožnost, ki v bolestem trepetu plava nad pesmijo. Lev ar ni le pesmi dobro deklamiral, ampak tudi glasbo povzel tistih pad v ozko omejenih mejah, kolikor je pač beseda goli meri dostopna.

Škrjančeve reči smo že z vsem priznavanjem omenili ob priliki, ko so jih proizvajali v operi pri predstavi »Zlahtnega meščanac«. Samo da so se nam zdele še lepše kot takrat. Težko bi bilo reči, kaj je bilo najboljšje: od ljubkega, lepo razpredenega Andante, sočnega Lento do eksotične, pretkano iznajdene, regimentne turške muzike, da jih je malo takih v temah — bolje: kretnjah tem, instrumentaciji — in iskrenega prisrčnega čuvstva v široki črti srednjega dela v zadnjem stavku. Izkratka: izraznih možnosti mu je v izobilju na uslugo. — Nič manj po drugi plati Adamiču. Če je Škerjanc po značaju bolj mehka, rahločutna duša, je Adamičev glavni znak neprisljuna, kipeča živahnost, sončna radost. Njegov »Tatarski ples« kaže v motivih kar najbolj eksotičen, azijski značaj. Obdelan je kot rondo, instrumentiran dračljivo, prevejanjo. Nič manj izvrsten ni njegov »Mož z medvedom«. Kako otroci zažgole in se radujejo nad nerodnim, smešnim medvedovim koracanjem (tagot!), ki mu nagajajo, da se nazadnje proti njim zakadi, nagajivci pa z glasnim krikom odvrže! Za take reči bo pri nas menda edino Adamič. V tem nas je potrdil tudi njegov »Scherzo« z motivom »Potrkanega plesca«; to je pravi vrtnec, tako se vse objestno razgreje. Da bi le kmalu našel primeren libreto, ki se bo prilegal njegovemu tako izrazitemu čutu za domačnost, živahno, čeprav eksotično življenje, neprisljuna komiko, zdrav, dobrohoten humor.

K. pr Najlepše božično darilo. Narodna Galerija v Ljubljani je izdala za Božič mapo »Slovenska moderna umetnost«, ki vsebuje v 27 krasnih umetniških produkcijah — našo moderno v podobici. Opremljena je mapa za današnje razmere naravnost luksurizno, umetniško je izvršil svetlostne reprodukcije zavod Jaffe na Dunaju po slikah Šubicev, Ažbete, Petkovška, Groharja, Vesela, Koblice, Jakopiča, Jame, Sternena, Tratnika, Vavpotiča, Avguste in Saše Šantel ter G. A. Kosa. Uvod je napisal izdaji vseučiliški prof. Izidor Cankar. To lepo delo si mora nabaviti vsaka slovenska hiša, mapa ne sme manjkati ali vsaj nobene našega salona ali društvenega lokala, sicer pa se dajo posamezni listi dati tudi v apanten okvir in se obesiti na steno, v kakršni obliki tvorijo lep umetniški okrasek sobe. Mapa stane — izrecno samo za božični čas — za enčlane Galerije 30, vezana 36 Din, za člane pa 20 oziroma 26 Din. Dobi se v vseh ljubljanskih knjigarnah, člani pa jo naročajo pri Narodni Galeriji. Ta cena je za to razkošno delo, ki je prvo te vrste pri nas, gotovo silno nizka. Po novem letu se mapi cena zviša. Ne zamudite torej lepe prilike!

Narodno gledališče.

Drama.

Torek, 19. decembra: Zaprtó.
Sreda, 20. decembra: ŽIVI MRTVEČ. Red E.
Četrtek, 21. decembra: KRALJ NA BETAJNOVI. Red B.
Petek, 22. decembra: SVATBA KREČINSKEGA. Red E.
Sobota, 23. decembra: IDIJOT. — Začetek ob pol 8. uri. Red C.
Nedelja, 24. decembra: Zaprtó.

Opera.

Torek, 19. decembra: Zaprtó.
Sreda, 20. decembra: MEFIGTOFELES. Izven.
Četrtek, 21. decembra: MEFIGTOFELES. Red A.
Petek, 22. decembra: MADAME BETTERFLY. Go-stovanje gospe Ade Poljakove.
Sobota, 23. decembra: SEVILSKI BRIVEČ. Red D.
Nedelja, 24. decembra: Zaprtó.

Mefistofeles. V sredo dne 20. decembra 1922 se vrši v opernem gledališču premiera znamenite opere »Mefistofeles«, katero je zložil in po I. in II. delu Goethejevega Fausta spisal Arrigo Boito. Opera sestoji iz prologa, štirih dejanj z več spremembami in epiloga. Margaretó poje gna Zikova, Heleno gna Thalerjeva, Marto in Pantalisa gna Štiligojeva, Fausta g. Simene, Mefistofelea g. Zathej, Wagnerja in Nereusa g. Bratuš. Dirigira in režira operni ravnatelj g. Rukavina. Dekoracije je izdelal g. Skružnj.

Socialni vestnik.

»Brezposelnost na Zgornjem Štajerskem. V Leobnu in Donawitzu bo za Božič okoli 9000 brezposelnih delavcev. Boje se izgrede. Gospodarski krogi so v zvezi z obema mestnima županstvom uvedli obsežno akcijo za preskrbo brezposelnih s hrano in drugimi najnujnejšimi življenskimi potrebščinami.

Orlovski vestnik.

Rodni četrletni občni zbor Sentpeterskega Orla se vrši v sredo 20. t. m. točno ob osmih zvečer v prostorih Sentpeterske prosvete. Ker je udeležba vseh bratov po poslovniku obvezna, jih že danes opozarja odbor.

Turistika in sport.

Občni zbor S. K. Ilirije se vrši v sredo, dne 20. decembra t. l. ob sedmih zvečer v verandi na Južnem kolodvoru in ne kot je bilo prvotno poročano v torek v dvorani L. N. A. D. »Jadranc«.

Polzvedovanje.

Našel se je zavitek perila. Dobi se pri Frani Perko, Emonaka cesta št. 2.

BERSON

GUMIJEVE PETE

in
PODPLATI

ohranijo Vam obutev
trpežno in
elegančno

Dobe se v vseh boljših trgovinah z usnjem ter na debelo pri
BERSON-KAUČUK d. d., ZAGREB, WILSON TRG 7.

Strojepisni papir: The Rex Co., Ljubljana

Katera premožnih inteligentnih gospo-
dičen oz. vdov bi hotela posoditi
Din 7000— na mesečne obroke, pošte-
nemu Slovincu 29 let staremu s fiksno
plačo. V zahvalo zato nudi **roko in**
arce. — Cenj. ponudbe pod šifro »De-
mačin 7000« na anonimno družbo Aloma
Company, Ljubljana Kongresni trg 3.

Službe išče!

Mlad gospod, izkušen trgovec zmožen
več svetovnih jezikov, bil zaposlen v
tu in pri različnih trgovskih podjetjih,
tudi kot korespondent, želi stopiti v
službo kakršne bodi si stroke. Cenj.
ponudbe pod »Agilen 5485« na upr. lista.

Več stalnih potovalnih uradnikov, dobrih organizatorjev

sprejme takoj L'Union, francoska za-
varovalna družba Ljubljana Sv. Petra
c. št. 33 (dvorišče).

Perfektna kuharica in izvržbana sobarica.

ki ste že služili samo v dobrih hišah,
vazeni serviraorji in vseh bišnih poslov
dobita mesto pri mali slovenski obi-
telji 2. oseb. Nastop s 1. januarjem 1923
plača po dogovoru. Ponudbe z navedbo
dosedanjega službovanja na:

MARIJANA JAKIL, Karlovac,
Hrvatsko.

Sprejme se učenca

v večjo špecerijško trgovino na
deželi. Presta hrana in stanovanje.
Naslov pove uprava pod št. 5471.

Spretni zastopniki

za Ljubljano se sprejmejo proti stalni
plači in proviziji. Ponudbe na poštni
predal 4, Ljubljana.

STROJNIK

z dobriimi spričevali išče službo. Nas-
lov pove uprava »Slovenca« pod št. 545.

Kontoristinja

ki je večša slovenske in evtl. tudi nem-
šk stenografije ter strojepisja, se sprej-
me proti dobri plači. Reflektantinja, ki
bi zamogla nastopiti službo takoj, ima-
jo prednost. Ponudbe pod »kontoris-
tinja Ljubljana« 5440 na upravo tega
lista.

Samostojni krojači,

brez in zanesljivi, dobro izvržbani (tudi
z dežele), dobijo za stalno proti kavciji
razno kontekcijsko delo na dom. —
Vprašati je v Ljubljani, Emonska cesta
št. 8, I. nadst., v pisarni.

Rihard Megušar

nadučitelj v p.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v ponedeljek,
dne 18. t. m. ob pol 14. uri.

V Podzemlju, dne 16. decembra 1922.

Hermína Megušar, roj. Gosler,
učiteljica, soproga

Vida Megušar,
banč. uradnica, hčerka

in ostali sorodniki.

Napredaj, je

parni mlin

na tri tečaje lokomobila 16HP, priprava
za izdelovanje olja še zraven spadajočo
mlatnico na zelo prometnem in pri-
pravnem prostoru za upostavitve žage
in razširjanje mline. Cena 350.000 Din.
Naslov pove upravnistvo lista pod šte-
vilko 5470.

MAKOVO SEME

za potice nudi Sever & Komp.,
Ljubljana, Wolfova 12.

Solidan gospod išče

meblovano sobo

s kurjavo, brez hrane v sredini mesta
Ponudbe na upravo »Slovenca« pod
šifro »Snažna«.

Iščem KAPITALISTA

za realno dobro kupčijo. V železinski
stroki izvržbani imajo prednost. Po-
nudbe pod »Grodal« na Anončni zav.
Drago Beseljak, Ljubljana, Sodna ul. 5.

Na stanovanje

sprejemem boljšega gospoda. Naslov
Vrhovčeva ul. 11 priti, desno, I. etatom
napredaj dobro ohranjen kozuh.

Javna dražba.

V petek, dne 22. decembra 1922
dopoldne ob 11. uri vrši se
javna dražba

enega vagona češkega
: sladkorja v kockah :

v skladišču

R. Ranzingerja v Ljubljani.

na prodaj je

moško kolo

Cena Din 700—. Naslov: Malavas 32
pošta Ježca pri Ljubljani.

Napredaj:

Turbina (Spiral) do 75 l vode v sekundi
z avtomatičnim regulatorjem
fina popoinoma nova avic. fabrikat.

Cevi 100 m železne (flusselsen) 3 mm
krat 180 mm 0

Stružilnik za las 280 mm višine popol-
noma nov železen na pogon

Velika centralna peč pripravna za vel.
tovarno ali sušil-
nice. Ponudbe na Josip Petrč Režica
ob Paki.

Prodajam

po ugodni ceni šupo z opeko
krito 15 x 9 m, primerno za de-
lavnico ali kaj sličnega.

Pojasnili da Josip Slejko,
Zg. Šiška 82.

Zelje

kislo in v glavah,

fižol, krompir

kupuje vsako količino. — Ponudbe z
označbo cen: Novak Maksimiliana c. 64.
Zagreb telef. 20—69.

Kupijo se dobro ohranjene

steklenice

od kolinske vode, parfumov itd. I. C.
Kotar drogerija Wolfova ulica št. 3.

PERILO

za dame, gospode in otroke

po znižanih cenah pri

A. SINKOVIC nasl. K. SOSS

LJUBLJANA, Mestni trg št. 19.

OSRAM NITRA

Razsvetljava z
Osram Nitro žarnico,
katera porabi najmanj
toka, je neprekosljiva

Ustanovljeno

1

8

6

C. J. H.

ga'ose

sviter

gamaše

rokavice

steznike

nahrtnike

nočne srajce

snežne čevlje

vezeno perilo

povoja. gama-e

damske jopice

volnene jopice

otroške oblečke

gumbe za manšete

batistasto perilo

naramnice, podveze

športne potrebščine

volnene tricot - hlače

otroške Tetra - perilo

moške športne čepice

kuhinjski predpasniki

volnene in svilene šale

ceje opreme za novorojence

hlače

čepice

brisače

modrčki

dokolenke

žepnerobce

perje in puh

vezene robce

svilnate robce

kopalne plašče

jutranje čepice

volnene čepice

ovratnike, manšete

kombineze za dame

flanellaste srajce

predpasnike za dame

volnene trikot - krila

moške volnene jopice

fine otroške vozičke

svilena spodnja krila

velika izbira kravati

pristno Jäger-jevo perilo

predtiskarija za ročna dela

C. J. Hamann, Ljubljana, Mestni trg 8

Naznanilo.

Od dne 20. decembra 1922 naprej se bode prodajalo na
„Ljudski stojnici“ goveje meso po vodstvu tvrde
na Vodnikovem trgu **PREDOVICA** za

znazano ceno **32—36 K** kilogram.

Kmetska posojilnica ljublanske okolice

v Ljubljani

naznanja svojim vlagateljcem, da bo obrestovala
izza 1. januarja 1923

vloge po **5%**

NAZNANILO.

Lovro Pičman - Ljubljana

stavbeno in galanterijsko kleparstvo in vodovodna inštalacija

Naznanjam cenjenim naročnikom, da sem se valed podiranja
delavniških prostorov v Kolodvorški ulici 39 preseili začasno

v **Strelliško ulico št. 29**

ter se najviljudneje priporočam za nadaljna naročila.